

Posudek magisterské diplomové práce Veroniky Horné „Výstavy původního afrického, oceánského a amerického umění v českých zemích od poslední čtvrtiny 19. století do roku 1950“

Veronika Horná si jako téma magisterské diplomové práce zvolila výstavy sbírek původního afrického, oceánského a amerického umění v českých zemích v časovém rozpětí ca sedmdesáti let. Tato volba byla na místě, protože dosud žádné souhrnné zpracování této problematiky neexistuje. Jde navíc o téma velmi živé. Úzce mimo jiné souvisí se současnými úvahami, jakým způsobem pracovat s takovým druhem materiálu a jak ho vystavovat, což se v našem prostředí mj. řeší v souvislosti s chystanými novými expozicemi Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur v Praze.

Jak autorka sama uvádí, za hlavní cíl práce si vytkla „sledovat metody vystavování, resp. způsoby, jakými byly sbírkové předměty a badatelské činnosti cestovatelů prezentovány veřejnosti, a to prostřednictvím archiválií a dobových článků či recenzí výstav v periodikách“. Lze předem říci, že vytyčené cíle naplnila, byť s určitými limity.

Po velmi krátkém přehledu dosavadního bádání, který je spíše výčtem publikací, než jejich kritickým zhodnocením, následuje kapitola, přibližující historii cestování z českých zemí do dotýčných oblastí a rovněž velmi stručně formování prvních sbírek. Tyto kapitoly čerpají ze sekundární literatury a nepřinášejí žádné nové poznatky. Jsou spíše popisné a kriticky například téměř vůbec nereflektují problematiku koloniálního diskurzu, kterou nelze ani u českých cestovatelů pominout, přestože se české země nikdy nestaly kolonizátorskou mocností.

Výše zmíněné v zásadě platí i o poměrně solidně zpracovaných medailonech jednotlivých cestovatelů a sběratelů. Jejich zařazení má nicméně smysl, protože dovoluje zasadit jádro autorčina výzkumu, to znamená jednotlivé výstavy, do kontextu širších životních peripetií jednotlivých osobností.

Hlavní jádro práce tvoří chronologicky řazené texty o jednotlivých výstavách, které autorka sleduje. Z mého pohledu jde o nejdůležitější část celé práce. Je totiž založena na archivním výzkumu a zhodnocení primárních pramenů. Autorce se pomocí nich poměrně úspěšně daří popsat jednotlivé výstavy a způsob jejich instalace, což není vzhledem k chybějící fotodokumentaci většiny z nich banální výkon. Je důležité, že přibližuje i další informace,

týkající se mimo jiné organizace, návštěvnosti a zejména toho, jak byly výstavy hodnoceny recenzemi v dobových časopisech.

V další kapitole autorka provádí srovnání jednotlivých expozic, které má syntetickou formu. Uvědomuje si, jak bylo vnímáno původního africké, oceánské a americké umění a v tomto smyslu se také pokouší zhodnotit obecnější přístupy při vystavování těchto objektů. Definuje zásadní posun od prvních Holubových „vědeckých“ výstav přes kontextuální expozice až k přehlídkám Hlouchovy kolekce. Zde se nicméně autorka dopouští některých zjednodušení. Kdyby pracovala se širším evropským kontextem výstav afrického umění, ale i evropského lidového umění, asi by stěží považovala výstavní projekt Holuba z roku 1892 za tak inovativní a progresivní, jak se o něm zmiňuje. Vyjádření že, „až počátkem dvacátého století nastává obrat v pohledu na mimoevropské objekty. Už to nebyly pouhé etnografické dokumenty, ale plnohodnotné výtvarné projevy – umění“, sice lze zčásti doložit na Hlouchových výstavách, avšak obecně tato tvorba takto přijímání nebyla. Za nejlepší příklady jejího vystavení jako autonomních estetických předmětů bych spíše považoval přehlídky Skupiny výtvarných umělců, kde bylo několik afrických sošek, nebo výstavu Poesie 1932, o nichž se autorka zmiňuje v souvislosti s výstavou Emila Filly a Hlouchovy sbírky v roce 1935.

Z celkového hlediska lze práci Veroniky Hornové hodnotit jako úspěšnou, mimo jiné proto, že přináší celou řadu neznámých materiálů, a to především v části, zabývající se jednotlivými výstavami. Její nejvýraznější slabinou je převládající popisnost. Autorka většinou nezaujímá k jednotlivým faktům příliš kritický postoj a neinterpretuje je v širším kontextu, což je na druhou stranu vždy obtížné.

Diplomovou práci Veroniky Horné doporučuji k obhajobě a hodnotím ji kvalifikačním stupněm C – velmi dobře.

V Praze 13. 8. 2020

doc. PhDr. Tomáš Winter, Ph.D.